

**Projekat za infrastrukturu kvaliteta
Bosna i Hercegovina**

EUSIP

**Uticaj uvođenja Direktive o sigurnosti igračka (2009/48/EZ)
u zakonodavstvo BiH**

Početna procjena regulatornog uticaja

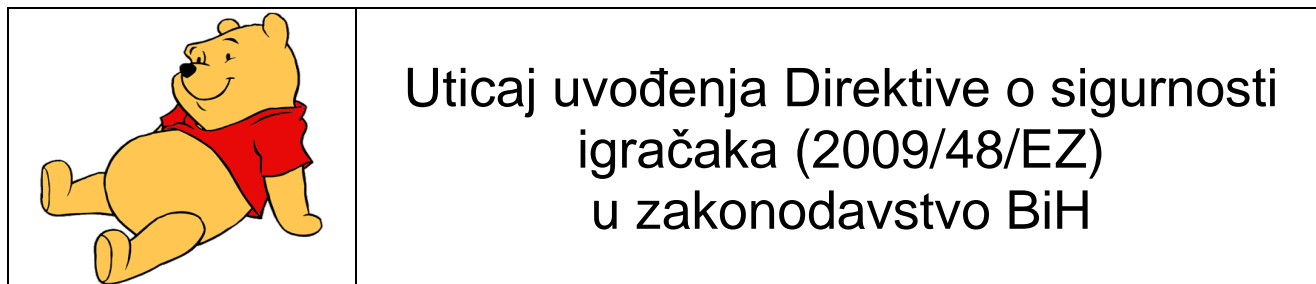

Projekat finansira
Evropska unija

u saradnji sa AENOR, BIS
& Metrology Hellas

decembar 2010.

Početna procjena regulatornog uticaja

Sadržaj

1. STRATEŠKA PITANJA	2
1.1. Ciljevi politike djelovanja.....	2
1.2. Alternativne politike djelovanja	2
2. ANALIZA NEDOSTATAKA: POREĐENJE INSTITUCIONALNOG OKVIRA EU SA INSTITUCIONALNIM OKVIROM BIH	3
2.1. Propisi	3
2.1.1. <i>Evropska unija</i>	3
2.1.2. <i>Bosna i Hercegovina</i>	3
2.2. Ocjenjivanje usklađenosti i primjena standarda.....	4
2.2.1. <i>Evropska unija</i>	4
2.2.2. <i>Bosna i Hercegovina</i>	5
2.3. Nadzor nad tržištem	5
2.3.1. <i>Evropska unija</i>	5
2.3.2. <i>Bosna i Hercegovina</i>	6
3. TRŽIŠTA I AKTERI	6
3.1. <i>Evropska unija</i>	6
3.2. <i>Bosna i Hercegovina</i>	7
4. UTICAJ.....	7
4.1. Troškovi i koristi.....	7
4.2. Rizici.....	8
5. ZAKLJUČCI I PREPORUKE.....	9
6. DODACI	9
6.1. Reference	9
6.2. Eksperti sa kojima su obavljani razgovori	10
6.3. Skraćenice.....	11
6.4. Spisak uvoznika igračkaka i preduzeća za veleprodaju igračkaka	12
6.5. Tijela za ocjenjivanje usklađenosti u BiH koja posjeduju kapacitete za testiranje igračkaka.....	13

Dr. Peter Futo
 Kratkoročni ekspert
 Projekat EUSIP
 6. decembar 2010.

1. STRATEŠKA PITANJA

1.1. Ciljevi politike djelovanja

Uvođenje Direktive o sigurnosti igračkaka dio je Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU i BiH. Strane su potpisale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) 6. juna 2008. Ovaj sporazum, između ostalog, predviđa sljedeće:

ČLAN 75. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Standardizacija, mjeriteljstvo, akreditacija i ocjenjivanje usklađenosti

Bosna i Hercegovina će preduzeti neophodne mjere kako bi postepeno postigla usaglašenost sa tehničkim propisima Zajednice i evropskim postupcima standardizacije, mjeriteljstva, akreditacije i ocjenjivanja usklađenosti. U tu svrhu, strane će nastojati da: (a) promovišu upotrebu tehničkih propisa Zajednice, evropskih standarda i postupaka za ocjenjivanje usklađenosti; pružaju pomoć u podsticanju razvoja infrastrukture kvaliteta: standardizacije, mjeriteljstva, akreditacije i ocjenjivanja usklađenosti”.

Provođenje Direktive o sigurnosti igračkaka mora ostvariti dva osnovna cilja:

- *Slobodno kretanje igračkaka.* Potrebno je ukloniti prepreke i poteškoće koje su vezane za slobodan promet (slobodno kretanje) igračkaka u Evropskoj zajednici. To uključuje uklanjanje barijera koje ometaju sve transakcije u lancu snabdijevanja igračkama, uključujući proizvođače, uvoznike, distributere i trgovce na malo.
- *Sigurnost igračkaka.* Mora se obezbijediti sigurnost igračkaka. Štaviše, očekuje se da će ispravna primjena Direktive o sigurnosti igračkaka za rezultat imati smanjenje broja nesreća povezanih sa igračkama.

1.2. Alternativne politike djelovanja

Bosna i Hercegovina se obavezala na uvođenje Direktive. Pored toga, usklađivanje zakonskih odredbi BiH o sigurnosti i slobodnoj trgovini igračkama sa odredbama EU je u interesu potrošača. Iz tog razloga uvođenje direktive je jedina mogućnost. Predviđa se da će ona početi da se primjenjuje u 2011.

2. ANALIZA NEDOSTATAKA: POREĐENJE INSTITUCIONALNOG OKVIRA EU SA INSTITUCIONALNIM OKVIROM BIH

2.1. Propisi

2.1.1. Evropska unija

Igračke koje se stavljaju na tržište Evropskog ekonomskog prostora moraju ispunjavati osnovne sigurnosne zahtjeve direktive koja obuhvata pitanja poput označavanja kako bi se proizvođaču omogućila sljedivost, sigurnosnih upozorenja, konstrukcije igračke kako bi se izbjegle opasnosti vezane za oštre ivice, vrela dijelove, rizike od zarobljavanja u igrački, te pitanja vezana za izbjegavanje toksičnih supstanci kao što su teški metali, štetne hemikalije i alergenski mirisi. Svaka igračka koja se stavlja na tržište EU mora nositi znak CE koji označava da je proizvod usklađen sa zahtjevima svih odgovarajućih direktiva EU. Područje primjene Direktive o sigurnosti igračaka iz 2009. godine obuhvata više proizvoda nego prethodna direktiva¹: u poređenju sa prethodnom, nova direktiva nameće strožija ograničenja u vezi većeg broja hemijskih elementa, alergenskih mirisa, te pored toga predviđa obaveznu procjenu sigurnosti svih igračaka.

Prethodna Direktiva o sigurnosti igračaka uvedena je u svaku državu članicu Evropskog ekonomskog prostora², te u Hrvatsku³ i Tursku⁴.

2.1.2. Bosna i Hercegovina

Bosna i Hercegovina još uvijek primjenjuje Pravilnik o sigurnosti igračaka SFRJ iz 1993. koji sadrži 16 članova o igračkama⁵. Ovaj Pravilnik se takođe koristi u Srbiji i Hrvatskoj u manje izmjenjenom obliku. Republika Srpska trenutno radi na novom regulatornom okviru o sigurnosti igračaka. Direktiva o sigurnosti igračaka je detaljnija kada je riječ o rizicima i sigurnosnim zahtjevima.

Bosna i Hercegovina takođe koristi Direktivu o opštoj sigurnosti proizvoda kako bi popunila praznine koje nisu uređene starim propisom. Nakon početka provđenja Direktive o sigurnosti igračaka, Direktiva o opštoj sigurnosti proizvoda više se neće koristiti u ove svrhe. Prema planovima, nova Direktiva o sigurnosti proizvoda iz 2009. godine će se u BiH početi provoditi u 2011.

U većini država članica EU na snazi je prethodna Direktiva o sigurnosti igračaka (88/368/EEZ). Ipak, igračke koje su u Evropsku uniju uvezene nakon proljeća 2011. moraju biti u skladu sa zahtjevima nove Direktive o igračkama (2009/48/EZ). Prema tome, budući da se ovaj rok približio, uvođenje stare Direktive o igračkama ne predstavlja održivu alternativu, te je za BiH praktičnije da se već pripremi za uvođenje nove Direktive o sigurnosti igračaka.

¹ Direktiva 88/378/EEZ

² Na primjer, Mađarska je direktivu preuzela Naredbom 24/1998 (IV.29.) Ministarstva industrije (IKIM-NM), koja je izmjenjena i dopunjena Zajedničkom naredbom 56/2004 (IV.24.) Ministarstva ekonomije i Ministarstva zdravstva (GKM-EszCsM).

³ Pravilnik o zdravstvenoj ispravnosti i sigurnosti igračaka iz rujna 2008.

⁴ Uredba o igračkama koju je izdalo Ministarstvo zdravstva, stupila je na snagu 17.11.2003. Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o igračkama objavljena je u Službenom glasniku br. 25293 od 18. novembra 2003. i stupila je na snagu datumom objave.

⁵ Pravilnik o uvjetima u pogledu zdravstvene ispravnosti predmeta opće uporabe koji se mogu stavljati u promet.

Interesne strane koje su zainteresovane za preuzimanje direktive. U skladu sa Odlukom Vijeća ministara BiH o planu aktivnosti za realizovanje programa preuzimanja tehničkih propisa (21.8.2006.), Ministarstvo civilnih poslova BiH ovlašteno je, u svojstvu nadležnog tijela, za koordinaciju rada na provođenju Direktive o sigurnosti igračkaka. Sljedeće institucije su uključene u ekspertske rad čiji je cilj preuzimanje direktive u zakonodavstvo BiH:

- Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva RS
- Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
- Agencija za nadzor nad tržištem BiH
- Institut za standardizaciju BiH
- Direkcija za evropske integracije BiH
- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEiO)
- Ministarstvo civilnih poslova BiH
- Vanjskotrgovinska komora BiH

2.2. Ocjenjivanje usklađenosti i primjena standarda

2.2.1. Evropska unija

Postupak ocjenjivanja usklađenosti u okviru Direktive o sigurnosti igračkaka je relativno jasan: postupak u suštini zavisi od dostupnosti i primjene usklađenih standarda.

- Ukoliko je proizvođač primjenio usklađene standarde koji obuhvataju sve odgovarajuće sigurnosne zahtjeve vezane za igračku, tada ➡ proizvođač mora koristiti postupak interne kontrole proizvodnje, odnosno nije potrebno uključivanje prijavljenog tijela.
- Ukoliko ne postoje usklađeni standardi koji obuhvataju sve odgovarajuće sigurnosne zahtjeve vezane za igračku ili ukoliko takvi standardi postoje samo uz određena ograničenja ili bez ograničenja, ali ih je proizvođač primjenio samo djelimično ili ukoliko proizvođač smatra da je zbog prirode, konstrukcije, izrade ili svrhe igračke neophodna verifikacija koju treba izvršiti treća strana, tada ➡ se igračka mora dostaviti prijavljenom tijelu na EZ ispitivanje tipa:

U okviru Direktive o sigurnosti igračkaka na web stranici EU postoji osam usklađenih standarda. Za Direktivu o sigurnosti igračkaka na Evropskom ekonomskom prostoru i u Turskoj postoji 139 prijavljenih tijela. Treba napomenuti da na području bivše Jugoslavije za Direktivu o sigurnosti igračkaka⁶ ne postoji prijavljeno tijelo.

⁶ Slovenija je imenovala vladinu agenciju (Ministarstvo ekonomije) kao tijelo nadležno za obavještanje Komisije EU o prijavljenom tijelu u okviru Direktive o sigurnosti igračkaka, ali u vrijeme pisanja ove RIA-e u zemlji nije postojalo tijelo nadležno za izdavanje dokumenata o ocjenjivanju usklađenosti u okviru Direktive o sigurnosti igračkaka.

Odabrana prijavljena tijela ovlaštena za Direktivu o sigurnosti igračkaka u centralnoj i južnoj Evropi⁷

Ime prijavljenog tijela	Država	Organ koji prijavljuje
ÖTI - Institut für Ökologie, Technik und Innovation GmbH	Austrija	Bundesministerium für Gesundheit - Abteilung II/B/14
"Bulgarkontrola" S.A. - Conformity Assessment Directorate	Bugarska	State Agency for Metrological and Technical Surveillance
Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet Kft.	Mađarska	Ministarstvo za državnu ekonomiju
TÜV Süd Kermi Minőségellenőrző és Szolgáltató Kft.	Mađarska	
Institut za standarde Turske (TSE)	Turska	Podsekretarijat za vanjsku trgovinu pri Kabinetu premijera – Generalna direkcija za standardizaciju u oblasti spoljne trgovine
IMQ Istituto Italiano del Marchio di Qualità S.P.A.	Italija	Ministero dello Sviluppo Economico

2.2.2. Bosna i Hercegovina

Zakon BiH ne zahtijeva posebne postupke za ocjenjivanje usklađenosti igračkaka. Do aprila 2010. godine, pri Institutu za standardizaciju BiH bilo je 16 registrovanih standarda u okviru Direktive o sigurnosti igračkaka.

Različite akreditovane laboratorije vrše povremena testiranja igračkaka. Ne postoji laboratorija koja je posebno akreditovana za testiranje igračkaka⁸. Ipak, nedavna analiza⁹ pokazala je da u zemlji postoji veliki broj laboratorija koje su specijalizovane za kontrolu, uzimanje uzoraka, laboratorijska testiranja i analize drugih proizvoda koji nisu igračke, ali su u mogućnosti da izvrše posebne provjere određenih posebnih opasnosti povezanih sa igračkama (zapaljivost, hemikalije, itd.). Neke od ovih laboratorija imaju u planu izgradnju kapaciteta (u smislu administrativnih procedura, kadrovskih resursa i infrastrukture) koji će im omogućiti da postanu prijavljena tijela u okviru Direktive o sigurnosti igračkaka.

2.3. Nadzor nad tržištem

2.3.1. Evropska unija

Organi za nadzor nad tržištem kontrolišu igračke koje su stavljene na tržište, odnosno kontrola se vrši na uzorcima koji su uzeti među proizvodima koji su već stavljeni na tržište.

Organi za nadzor nad tržištem EU međusobno sarađuju u okviru sistema RAPEX (sistem za brzu razmjenu informacija o opasnim neprehrambenim proizvodima Zajednice)¹⁰. Ovaj sistem je uspostavljen na osnovu Direktive o opštoj sigurnosti proizvoda, ali doprinosi i provođenju Direktive o sigurnosti igračkaka. Čim organi neke države članice otkriju određeni opasan neprehrambeni potrošački proizvod, one o tome obavještavaju RAPEX kako bi on preduzeo aktivnosti na nivou EU.

⁷ Izvor: Web stranica Generalnog direktorata za preduzetništvo i industriju, URL: <http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/nando/>

⁸ Izvor: Lista akreditovanih tijela za ocjenjivanje usklađenosti na dan 12.07.2010. Institut za akreditaciju BiH

⁹ Izvor: [EUSIP Metelko 2010] Vidi dodatak za tabelarni prikaz potencijalnih prijavljenih tijela koja planiraju izvršiti ocjenjivanje usklađenosti u okviru Direktive o sigurnosti igračkaka.

¹⁰ [EU Rapex 2010]

2.3.2. Bosna i Hercegovina

U vrijeme izrade ove studije, kontrola igračkaka u BiH je decentralizovana i vrše je različita tijela na nivou entiteta, kantona i opština. Uspostavljena je državna Agencija za nadzor nad tržištem s ciljem da koordinira aktivnosti postojećih različitih kontrola u budućnosti.

- U FBiH: zdravstvena i tržišna inspekcija vrše kontrole na granicama. Kantonalne inspekcije ne kontrolišu igračke koje se stavljaju na tržište, osim ukoliko neko prijavi neispravan proizvod. Službenici i inspekcije na tržištu kontrolišu prateću dokumentaciju koja se prilaže uz igračke.
- U RS: zdravstvena inspekcija kontrolišu igračke na granici, dok tržišna inspekcija kontrolišu igračke na tržištu. Inspekcije ne kontrolišu igračke koje su stavljene na tržište, osim ukoliko neko prijavi neispravan proizvod. Prateću dokumentaciju ovih proizvoda na tržištu kontrolišu službenici inspekcija.

Inspeksijska kuća *Inspekt RGH*. Prateća dokumentacija igračkaka koje se uvoze u BiH takođe se provjerava na granici, po ulasku u zemlju. Ovu vrstu kontrole obavlja firma koja je imenovana za vršenje te aktivnosti, Inspekt RGH d.o.o. Ova firma se prvenstveno bavi kontrolom, uzimanjem uzoraka, laboratorijskim testiranjem i analizama svih vrsta uglja i naftnih proizvoda, otpadnih voda, biomase prirodne i vještačke kože, namještaja, tekstila i hrane. Institut za akreditaciju Bosne i Hercegovina (BATA) je akreditovao Inspekt RGH za ove aktivnosti. Inspekt RGH ne posjeduje laboratorijske kapacitete za testiranje igračkaka u skladu sa Direktivom o sigurnosti igračkaka. Ipak, od strane nadležnih organa imenovan je za vršenje zakonske kontrole roba pri uvozu / izvozu kroz poređenje njihovog kvaliteta i kvantiteta sa deklaracijama koje su navedene u pratećim dokumentima¹¹. Firma ima 85 zaposlenih i djeluje preko podružnica i kontrolnih punktova širom zemlje.

3. TRŽIŠTA I AKTERI

3.1. Evropska unija

Evropska unija ima značajan sektor igračkaka¹². Postoji preko 2 000 proizvođača u sektoru igračkaka i igara, a većina njih su mala i srednja preduzeća. Sektor igračkaka (uključujući proizvodnju, istraživanje, razvoj, maloprodaju i distribuciju) zapošljava preko 100 000 ljudi. Vrijednost proizvedenih igračkaka u 2003. godini iznosila je 4,7 milijardi EUR, dok je maloprodaja iznosila 17,3 milijarde EUR. Igračke se uvoze najviše iz Azije, a veliki dio i iz Kine. Vrijednost izvoza igračkaka iz EU u države koje nisu članice EU iznosi 1 – 1,5 milijardu EUR, pri čemu se najviše izvozi u SAD.

Evropski potrošači imaju koristi od rezultata redovnih sastanaka eksperata za sigurnost igračkaka iz Kine i Evrope koji uključuje i druge aktere, a koji se od 2002. godine održavaju u okviru Radne grupe za igračke koja djeluje pri Generalnom direktoratu za preduzetništvo i industriju. Uporedo sa ovim sastancima odvija se regulatorni dijalog između Generalnog direktorata za preduzetništvo i industriju sa jedne strane i Opšte uprave za nadzor kvaliteta, inspekciju i karantin Narodne Republike Kine¹³. Generalni direktorat za preduzetništvo i industriju i Generalni direktorat za zdravlje i zaštitu potrošača su sa svojim partnerima iz Kine 19. septembra 2006. godine u Briselu potpisali Smjernice EU-Kina za aktivnosti na saradnji u cilju povećanja sigurnosti igračkaka.

¹¹ To su: (a) Kontrola kvaliteta određenih proizvoda pri uvozu / izvozu (Službene novine FBiH br. 21/97) i (b) Pravilnik o obavljanju kontrole kvaliteta proizvoda pri uvozu i izvozu (Službene novine FBiH br. 39/98).

¹² [RIA za Direktivu o sigurnosti igračkaka iz 2004.]

¹³ [Evaluacija Direktive o sigurnosti igračkaka iz 2008.]

3.2. Bosna i Hercegovina

Ako se izuzme nekoliko manjih zanatskih radnji, u Bosni i Hercegovini nema proizvođača igračkaka. Većina igračkaka koje se prodaju u BiH proizvedena je u Narodnoj Republici Kini. Pored toga, u BiH svi veliki evropski proizvođači igračkaka imaju svoje predstavnike / distributere u BiH (npr. *Ravensburger, Piatnik*, itd.).

Postoji mnogo uvoznika igračkaka. Većina uvoznika su podružnice inostranih kompanija (iz Italije, Hrvatske, itd.). Neki od značajnijih uvoznika su:

- Master d.o.o. (Mostar)
- Croit d.o.o. (Sarajevo)
- Magma d.d. (Hrvatska)
- Eurom Toys Denis d.o.o, (Široki Brijeg)
- Tropik
- Turbo Limač
- PEM Import Export SRL (Italija)

Većina igračkaka koje se uvozi u BiH na sebi ima znak CE.

Primjer iz prakse - manja firma u BiH koja se bavi proizvodnjom igračkaka

Krin d.o.o. je firma iz Zenice koja se bavi proizvodnjom igračkaka i koja upošljava 3 do 5 ljudi. Ova firma proizvodi i prodaje igračke samo u BiH. Oni proizvode drvene igračke kao što su drvene slagalice i druge igračke koje imaju edukativnu svrhu. Nadgledaju kvalitet proizvoda u svakoj fazi proizvodnje. Ne oslanjaju se na vanjske laboratorije kada je u pitanju testiranje njihovih proizvoda. U cilju obezbjeđenja sigurnosti proizvoda pridržavaju se usklađenog evropskog standarda EN 71. Njihovi proizvodi nemaju znak CE. Iz tog razloga, oni svoje proizvode prodaju samo na teritoriji BiH. U svrhu izvoza potrebni su im sertifikati koje je moguće dobiti samo izvan zemlje. Potrebno im je više podataka o planiranom tehničkom zakonodavstvu o sigurnosti i ocjenjivanju usklađenosti. U cilju razvijanja tehnologije saraduju sa Tehnološkim centrom za drvnu industriju ARTECO d.o.o. iz Tešnja, ali ova saradnja ne obuhvata razvoj samih proizvoda.

4. UTICAJ

4.1. Troškovi i koristi

Provođenje Direktive o sigurnosti igračkaka će početi, kako je i planirano, te će od 2011. kontrole sigurnosti igračkaka ubuduće biti redovnije i obuhvataće širok spektar rizika. Nakon početka provođenja Direktive o sigurnosti igračkaka, uvezene igračke se neće kontrolisati na granicama, već će se vršiti kontrola proizvoda na tržištu.

Na osnovu međunarodnih iskustava¹⁴, očekuje se da će uvođenje nove Direktive o sigurnosti igračkaka imati za rezultat da proizvođači budu u većoj mjeri svjesni zahtjeva koji se odnose na sigurnost igračkaka, te da će dovesti do smanjenja nivoa neusklađenosti među igračkama na tržištu BiH. Uvezene igračke će biti sigurnije, od čega će djeca imati veliku korist. Štaviše, usvajanjem usklađenog okvira koji se zasniva na novom pristupu, slobodno kretanje igračkaka će unaprijediti konkurenciju, povećati kvalitet i dovesti do snižavanja cijena.

¹⁴ [RIA za Direktivu o sigurnosti igračkaka iz 2004.]

Glavni akteri i promjene troškova usklađivanja i provođenja Direktive o sigurnosti igračka¹⁵

Akter	Promjene u troškovima
Preduzeća za proizvodnju igračaka i proizvođači originalne opreme	Povećanje troškova usljed unapređenja sigurnosnih aktivnosti, što je u skladu sa zahtjevima vezanim za označavanje i pakovanje, skuplje ocjenjivanje usklađenosti. Sigurnost proizvoda ne može se garantovati samo testiranjem finalnog proizvoda, već mora biti povezana sa cjelokupnim procesom izrade proizvoda, uključujući projektovanje, provjeru prodavača, odabir dobavljača, odabir sirovina, upravljanje kvalitetom, kontrolu proizvodnje, odgovore na žalbe potrošača i podatke o povredama. Potrebno je usvojiti stabilan sistem kvaliteta i sigurnosti.
Trgovci: uvoznici, veleprodajna preduzeća, trgovci na malo (uključujući one koji su specijalizovani za igračke, prodavnice robe široke potrošnje, supermarketi)	Trgovci se moraju oslanjati na testne izvještaje dobavljača ili moraju poslati uzorak testnim laboratorijama. Povećanje troškova zbog unapređenja sigurnosnih aktivnosti, što je u skladu sa zahtjevima vezanim za označavanje i pakovanje, skuplje ocjenjivanje usklađenosti.
Organi za nadzor nad tržištem i druga nadležna tijela vlade	Administrativni troškovi kreiranja institucionalnog okvira i zakonskih zahtjeva, povratne informacije o opasnim proizvodima prema EU (RAPEX), tržišni nadzor.
Prijavljena tijela, laboratorije	Povećanje troškova i naknada za ocjenjivanje usklađenosti zbog složenijeg procesa ocjenjivanja usklađenosti i šireg obima kontrole proizvoda.

4.2. Rizici

Očekuje se da će uvođenje Direktive o sigurnosti igračaka i uspostava sa njom povezanog institucionalnog okvira infrastrukture kvaliteta dovesti do smanjenja rizika koji se javljaju u vezi igračaka, a posebno smanjenja nesreća povezanih sa igračkama koje je moguće predvidjeti.

Statistički podaci¹⁶ ukazuju na to da je najveći broj nesreća u vezi sa igračkama povezan sa mekanim igračkama i lutkama, igračkama za ljuljanje ili jahanje, malim igračkama i sitnim dijelovima igračaka, te igračkama koje sadrže dijelove koji se iz njih ispaljuju. Kada je riječ o mekanim igračkama i lutkama, nesreće mogu biti povezane sa nedosljednošću ili ljudskim greškama u proizvodnji, a ne nužno sa propustom da se kroz propise otkloni ova vrsta rizika. Podaci o nesrećama EU ukazuju da djeca starosti od jedne do tri godine pripadaju grupi koja je izložena najvećem riziku. Povlačenje sa tržišta igračaka koje nisu bezbjedne zavisi od djelotvornosti tržišnog nadzora, ali u različitim državama članicama postoji bojazan vezana za adekvatno prođenje Direktive o sigurnosti i igračaka.

¹⁵ [Evaluacija Direktive o sigurnosti igračaka iz 2008.]

¹⁶ [RIA za Direktivu o sigurnosti igračaka iz 2004.]

5. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Pravno usklađivanje	Bosna i Hercegovina treba preuzeti Direktivu o sigurnosti igračkaka čim to bude izvodljivo. Ova mjera je važna za zaštitu potrošača, u cilju smanjenja nivoa rizika vezanih za povrede djece, te za unapređenje slobodne trgovine i lojalne konkurencije. Zbog slabih kapaciteta za proizvodnju igračkaka u zemlji, sa stanovišta proizvodnje i izvoza Direktiva o sigurnosti igračkaka nije značajna.
Nadzor nad tržištem	Najveći izazov za BiH je uspostavljanje jedinstvenog tijela za nadzor tržišta koje pokriva cijelu teritoriju zemlje i primjenjuje ista pravila.
Informativne kampanje	Potrebno je uvoznike igračkaka i njihove zastupnike, kao i nekolicinu proizvođača obavijestiti o promjenama u regulatornom i institucionalnom okviru. Trgovinska komora treba podržati kampanju širenja ovih informacija.
Ocjenjivanje usklađenosti	Postojeća tijela za ocjenjivanje usklađenosti se trebaju podsticati da razvijaju svoje kapacitete za testiranje igračkaka u skladu sa Direktivom o sigurnosti igračkaka, ali ne postoji hitna potreba da se ovim tijelima pruži podrška iz budžetskih sredstava.
Statistički podaci	Omogućiti prikupljanje statističkih podataka o nesrećama i povredama koje su povezane sa proizvodima, sa posebnim osvrtom na nesreće koje su prouzrokovale igračke.
Dalje aktivnosti vlade	Postoji potreba za praćenjem procesa prilagođavanja aktera, ali zbog jasnih koristi koje proizilaze iz primjene Direktive o sigurnosti igračkaka nema potrebe za izradom potpune procjene regulatornog uticaja ovog propisa.

6. DODACI

6.1. Reference

- [TSD Safety Eval 2008] Evaluating business safety measures in the toy supply chain. Final report, May 2008. Results of an evaluation project undertaken under the direction of an independent expert group with the support and technical assistance of the European Commission.
- [EUSIP Metelko 2010.] Kapacitet laboratorija za nadzor nad tržištem. Autor: Maja Metelko. EUSIP Projekat za infrastrukturu kvaliteta u Bosni i Hercegovini, komponenta 3, zadatak 3.1.3. Izveštaj kratkoročnog eksperta. Sarajevo, 1. juli 2010.
- [TSD TIE 2008] Toy Industries of Europe. Fact and Figures. TIE, Report (2008) URL: http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/tie_facts_figures2008_en.pdf

- [TSD RIA 2004] Study on the Impact of the Revision of the Council Directive 88/378/EEC on the Safety of Toys. RPA, Final Report (2004) URL: http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/toys_final_report_without_annexes_en.pdf
- [TSD Directive 2009] Directive 2009/48/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the safety of toys URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:170:0001:0037:en:PDF>
- [TSD Guidance 2009] Guidance Document on the Application of Directive 2009/48/EC on the Safety of Toys URL:
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/toys/files/tsd_explanatory_guidance_document_en.pdf
- [EU Rapex 2010] Keeping European Consumers Safe. 2009 Annual Report on the operation of the Rapid Alert System for non-food consumer products. RAPEX. DG for Health and Consumers. Luxembourg 2010.

6.2. Eksperti sa kojima su obavljani razgovori

- G-đa Azra Tabaković, stručni savjetnik, Agencija za nadzor nad tržištem Bosne i Hercegovine
- G-đa Amela Mašala, dipl. biolog, Inspekt-RGH d.o.o. Sarajevo
- G-đa Zijada Sulić, direktor firme KRIN d.o.o, Zenica
- G-din Senad Hromić, direktor Euro-info korespondentnog centra Vanjskotrgovinske komore BiH

6.3. Skraćenice

BiH	Bosnia and Herzegovina – Bosna i Hercegovina
CEN	European Committee for Standardization – Evropski odbor za standardizaciju
CENELEC	European Committee for Electrotechnical Standardization – Evropski odbor za elektrotehničku standardizaciju
CID	Cableway Installations for Passengers Directive, 2000/09/EC Direktiva o kablovskim instalacijama za prevoz ljudi 2000/09/EZ
CPD	Construction Products Directive, 89/106/EEC Direktiva o građevinskim proizvodima 89/106/EEZ
LLC	Limited Liability Company -
D.O.O.	Društvo sa ograničenom odgovornošću
DG	Directorate General - Generalni direktorat
EEA	European Economic Area
EEP	Evropski ekonomski prostor
EEC -	European Economic Community –
EEZ	Evropska ekonomska zajednica
EOTA	European Organization for Technical Approval - Evropska organizacija za tehnička odobrenja
EU	European Union - Evropska unija
FbiH	Federation of Bosnia and Herzegovina Federacija Bosne i Hercegovine
GPS	General Product Safety Directive - Direktiva o opštoj sigurnosti proizvoda
MID	Measuring Instruments Directive, 2004/22/EC - Direktiva o mjernim instrumentima 2004/22/EZ
MOFTER	Ministry of Foreign Trade and Economic Relations - Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa
MS	Member State - Država članica
NB	Notified Body - Prijavljeno tijelo
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj
OIML	International Organization of Legal Metrology Međunarodna organizacija za zakonsko mjeriteljstvo
P&PWD	Packaging and Packaging Waste Directive, 94/62/EC Direktiva o ambalaži i ambalažnom otpadu 94/62/EZ
RAPEX	Rapid Alert System for non-food consumer products - Sistem za brzu razmjenu informacija o opasnim neprehrambenim proizvodima
RIA	Regulatory Impact Assessment Procjena regulatornog uticaja
RS	Republika Srpska
SAA –	Stabilization and Association Agreement
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
TSD	Toy Safety Directive, 2009/48/EC Direktiva o sigurnosti igračkaka 2009/48/EZ
UK	United Kingdom Velika Britanija
URL	Uniform Resource Locator (internet adresa)

6.4. Spisak uvoznika igračaka i preduzeća za veleprodaju igračaka¹⁷

Nepotpuni pregled trgovačkih preduzeća

Naziv preduzeća	Grad
EUROM	Široki Brijeg
BOCA	Vitez
CROIT TOYS	Vitez
I i D COMMERCE	Žepče
LAV KOMERC	Laktaši
SPRING	Bijeljina
STILEX	Kiseljak
TESITO	Laktaši
ZU i RIC	Laktaši i Čitluk

¹⁷ http://www.imenikbih.com/28d1_Igra%C4%8Dke.aspx

6.5. Tijela za ocjenjivanje usklađenosti u BiH koja posjeduju kapacitete za testiranje igračaka

Nepotpuni pregled postojećih i potencijalnih tijela za ocjenjivanje usklađenosti u BiH, u vezi sa Direktivom o sigurnosti igračaka¹⁸

Naziv	Odlike / Detalji	Relevantnost za Direktivu o sigurnosti igračaka
Zavod za javno zdravstvo FBiH-Sarajevo i Mostar	Pravni status: U vlasništvu države. Broj zaposlenih: 104. Struktura zaposlenih: 48 zdravstvenih radnika, 28 zdravstvenih saradnika, 28 administrativnih radnika. Organizacija: Centar za zaštitu od zračenja, Služba za epidemiologiju, Služba za zdravstvenu statistiku, Služba za socijalnu medicinu i organizaciju zdravstvene djelatnosti. Institut je u Sarajevu i u Mostaru opremljen najsavremenijom opremom za mjerenje u svrhu hemijskih i mikrobioloških analiza. Mogu vršiti razne vrste hemijskih testiranja. Akreditacije: Institut još nije akreditovan.	Institut u Sarajevu je izuzetno dobro opremljen za za hemijska i mikrobiološka testiranja. Može obavljati širok spektar hemijskih analiza koje su od značaja za Direktivu o sigurnosti igračaka.
Institut za zaštitu zdravlja Republike Srpske	Pravni status: U vlasništvu države. Odjeljenja: Služba za sanitarnu hemiju, Služba za mikrobiologiju, Centar za zaštitu od zračenja, Služba za mikrobiološke i hemijske analize. Akreditacija: pripremaju se za akreditaciju.	Već obavljaju određena testiranja igračaka.
Institut za zaštitu od požara i eksplozije INZA d.o.o., Sarajevo	Obavlja laboratorijska testiranja toplotnih pojava: vatra, testovi otpornosti, npr. testovi građevinskog materijala, elemenata građevinske konstrukcije, opreme i sistema za zaštitu od požara i eksplozije na osnovu Zakona o zaštiti od požara. Institut je vrlo dobro opremljen za obavljanje testova otpornosti na vatru građevinskih elemenata. Akreditacija: Institut INZA d.o.o. je akreditovan u skladu sa standardom BAS EN ISO/IEC 17025. INZA d.o.o. je takođe uveo sljedeće standarde: ISO 9001, ISO 14001 i OHSAS 18001, te uspostavio integrisani sistem kvaliteta.	Namjeravaju unaprijediti svoje metode za testiranje zapaljivosti igračaka.
SISTEM QUALITA d.o.o.	Pravni status: U privatnom vlasništvu. Broj zaposlenih: 15. Struktura zaposlenih: 13 tehničkih eksperata, 2 administrativna radnika. Glavni djelokrug rada: ispitivanje proizvoda od tečne nafte, drveta i namještaja, hemikalija za zaštitu metala, namještaja, građevinskih proizvoda. Mjerenja i analize emisija u vazduh, otpadnih voda, tla, naftnog otpada. Testiranje prehrambenih proizvoda širokog spektra namjene: tečnih i čvrstih. Testiranje cigareta, sredstava za higijenu, vještačkih đubriva. Akreditacija BATA u skladu sa standardom BAS EN ISO/IEC17020.	Ne vrše nikakve aktivnosti u skladu sa direktivama EU, ali su zainteresovani da prošire svoje aktivnosti kako bi postali prijavljeno tijelo u okviru Direktive o sigurnosti igračaka, Direktive o opštoj sigurnosti proizvoda i Direktive o elektromagnetnoj kompatibilnosti.

¹⁸ [EUSIP Metelko 2010.]

Naziv	Odlike / Detalji	Relevantnost za Direktivu o sigurnosti igračkaka
	Inspekcijsko tijelo tipa A i BAS EN ISO/IEC 17025 za testne laboratorije.	
<p>Metalurški institut „Kemal Kapetanović” Zenica</p>	<p>Pravni status: državni institut, dio Univerziteta u Zenici. Broj zaposlenih: 110. Struktura zaposlenih: 40% inženjera, 30% tehničara, 30% administrativnog i drugog osoblja. Glavni djelokrug rada laboratorija: mehaničko testiranje materijala od metala i nemetala, metalografske i hemijske analize, testiranje građevinskih proizvoda (minerala, uglja, drugih sirovina), nerazorna ispitivanja, analize elektronskim mikroskopom. Akreditacije: Nekoliko akreditacija BATA u skladu sa BAS EN ISO/IEC 17025, u martu je norveško tijelo za akreditaciju ocijenilo 5 laboratorija koje je već akreditovala BATA.</p>	<p>Institut planira da postane prijavljeno tijelo u okviru direktiva o sigurnosti mašina, aparata na plinovita goriva, građevinskih proizvoda, niskonaponske opreme, opreme pod pritiskom, sigurnosti igračkaka.</p>
<p>Herkon d.o.o.</p>	<p>Pravni status: u privatnom vlasništvu. Broj zaposlenih: 33. Struktura zaposlenih: 29 tehničkih eksperata i 4 administrativna radnika. Glavni djelokrug rada firme: Testiranje usklađenosti i identifikacija roba u uvozu i izvozu; utvrđivanje usklađenosti tečnih naftnih goriva, mjere verifikacije protoka tečnih naftnih goriva na benzinskim stanicama; mjerenje, testiranje i uspostava EBS analize otpadnih voda; mjerenje emisija u okolinu (tlo, voda, vazduh). Akreditacija: Akreditacija BATA u skladu sa BAS EN ISO/IEC17020. Inspekcijsko tijelo tipa A i BAS EN ISO/IEC 17025 za testne laboratorije. Vrše provjere deklaracija o usklađenosti prilikom uvoza robe.</p>	<p>Planiraju unaprijediti kapacitete kako bi postali prijavljeno tijelo za sljedeće direktive: lična zaštitna oprema, građevinski proizvodi, opšta sigurnost proizvoda i sigurnost igračkaka.</p>